

Savjetovališta za mlade

Problem spolnog i reproduktivnog zdravlja adolescenata jedan je od vodećih zdravstvenih izazova u čitavom svijetu. Rizični čimbenici za očuvanje spolnog zdravlja, kao rani spolni odnosi, izloženost spolno prenosivim infekcijama, spolni odnosi bez zaštite i broj seksualnih partnera, mogu ozbiljno narušiti i opće zdravlje kao i mogućnost reprodukcije u budućnosti. U Zagrebu studira oko 40.000 studenata na visokim učilištima, a oko 50% dolazi iz drugih krajeva Hrvatske. Kako im današnje ustrojstvo zdravstvene zaštite u Republici Hrvatskoj onemogućava prijavljivanje kod liječnika obiteljske medicine i/ili ginekologa u mjestu boravišta i u mjestu prebivališta, velik dio studentica nema izabranog ginekologa, a u sustavu ne postoje mjesta na kojima bi mogle ostvariti potrebu za savjetovanjem, preventivnim pregledima i ciljanom dijagnostikom. Prema podacima sa sistematskih pregleda 40% studentica koje su spolno aktivne nisu nikada bile kod ginekologa. Srednjoškolke koje u teoriji imaju pravo na odabir ginekologa u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, također su najčešće bez izabranog ginekologa u početku spolnog života. Te činjenice opravdavaju postojanje mjesta kamo se djevojke mogu obratiti i bez klasičnog pristupa zatražiti pomoć, savjet, kontracepciju ili ginekološki pregled.

Savjetovališta za mlade pri Zavodu za javno zdravstvo Dr. Andrija Štampar djeluje od 2004. godine. Svrha je programa pružiti pomoć i podršku učenicima i studentima u rješavanju problema i poteškoća vezanih uz spolno sazrijevanje, prevenirati rizična spolna ponašanja i očuvati reproduktivno zdravlje. U sociološkoj situaciji sve kasnijeg stupanja u brak te samim time i odgađanja dobi rađanja prvog djeteta, nameće se nužnost uvođenja i ovog, savjetovališnog oblika djelovanja s ciljem očuvanja reproduktivnog zdravlja pojedinaca i parova.

Nositelj je aktivnosti Nastavni zavod za javno zdravstvo Dr. Andrija Štampar uz financijsku podršku Grada Zagreba. Lokacija je Savjetovališta na Nastavnom zavodu, Mirogojska cesta 16, a radno vrijeme savjetovališta svakim radnim danom poslijepodne, od 14:00 do 19:00 sati.

Savjetovališta su mjesta koja po svom ustrojstvu nisu u sustavu zdravstvene zaštite, a osnovana su i djeluju poštujući načela prihvaćena u svim međunarodnim dokumentima, kao što su otvorenost, dostupnost, raspoloživost, djelotvornost, pravičnost, obrazovano i susretljivo osoblje te povjerljivost i profesionalnost. Ona su otvorena

svim učenicima i studentima i u njih se ulazi bez uputnice. U sustavu zdravstva školska je medicina najpogodnije i najlogičnije mjesto za rad s mladima te je savjetovališta bilo logično organizirati uz podršku i potporu školske i adolescentne medicine.

Savjetovališni rad, koji u tim jedinicama obavlja školski liječnik, različit je od savjetodavnog pristupa u svakodnevnom kontaktu s mladima. U savjetovalištu u kojem je i ginekolog, školski je liječnik osoba prvog kontakta, specifično usmjerena problematici reproduktivnog i spolnog zdravlja, trijažna razina za ginekološku obradu te nakon obrade za usmjeravanje, informiranje i savjetovanje o rizicima i posljedicama neodgovornog spolnog ponašanja, praćenja primjene kontracepcije te praćenja reproduktivnog zdravlja i rezultata dijagnostičkih postupaka.

U savjetovalištu dva popodneva rade dva specijalista školske medicine, dvije više medicinske sestre i ginekolog kao ugovorni suradnik. Prema potrebi koriste se i stručnjaci iz drugih službi Zavoda (psiholog, mikrobiološki laboratorij, epidemiolog). Godišnje se u savjetovališta prijavi između

350 i 400 novih djevojaka te stotinjak parova. Pruži se prosječno oko 1.500 usluga, odnosno 750 ginekoloških pregleda.

Program rada savjetovališta obuhvaća zdravstveno - odgojne i zdravstvene mjere za zaštitu zdravlja uključujući primarnu i sekundarnu prevenciju. Zdravstveno - odgojne mjere su pojedinačna ili grupna savjetovanja, savjetovanja parova, i to jednokratno ili višekratno. U savjetovališnom radu koriste se principi i metode bihevioralno - kognitivne, realitetne i psihoanalitičke terapije, s naglaskom na opće preventivne mjere, detaljno upoznavanje obiteljske anamneze i okolinskih čimbenika te individualnih potreba svakog korisnika. Poseban je naglasak na poticanju samopomoći i odgovornog odnosa te ponašanja prema vlastitom zdravlju i njegovu očuvanju. Zdravstvene mjere obuhvaćaju praćenje zdravstvenog stanja redovitim kontrolnim pregledima te indiciranim dijagnostičkim postupcima.

Radi se na pravovremenom otkrivanju i liječenju infekcija/bolesti te se obavljaju sistematski ginekološki pregledi i probiri za rano otkrivanje spolno prenosivih infekcija/bolesti za oba spola. Promiče se odgovorno spolno ponašanje uz informiranje o primjerenim metodama i sredstvima kontracepcije. U radu s parovima naglasak je na učenju vještina komuniciranja, samopomoći i tolerancije.

Kristina Klanfar, dr.med.

Nastavni zavod za javno zdravstvo
Dr. Andrija Štampar
kristina.klanfar@stampar.hr

